

Zvonimir Šeparović: Nastanak hrvatske države je čudo (2) U procesu lustracije za koju se bori, prof. Šeparović bi mogao krenuti od sebe

U Hrvatskome tjedniku, broj 642. u razgovoru pod naslovom 'Nastanak hrvatske države je čudo!' Zvonimir Šeparović osvrnuo se na prvi dio našega fejltona koji je pod naslovom 'Ruše li podatci JUSP Jasenovac optužnicu i presudu Dinku Šakiću' objavljen u Hrvatskome tjedniku broj 638. U tomu tekstu autori Blanka Matković, M. Koić i Nikola Banić istaknuli su da je 'u pripremi Pavelićeve optužnice, odnosno ispitivanju svjedoka sudjelovalo i tadašnji sudac Kotarskoga suda u Krapini Zvonko Šeparović', odnosno Zvonimir Šeparović koji je od 1955. do 1961. bio djelatnik Kotarskoga suda u Krapini, Okružnoga suda u Zagrebu i Okružnoga suda u Karlovcu. Osim toga, u navedenome tekstu istaknuto je da je 1985. Šeparović osnovao Jugoslavensko viktimološko društvo koje je 1989. objavilo knjigu ekonomista i demografa Vladimira Žerjavića 'Gubici stanovništva Jugoslavije u Drugom svjetskom ratu', čime se taj autor nametnuo kao glavni autoritet za temu ljudskih gubitaka bivše Jugoslavije u Drugome svjetskom ratu. Žerjavićev rad temeljito je kritici već početkom 90-ih podvrgnuo prof. Kazimir Katalinić koji je u svojoj knjizi 'Argumenti: NDH, BiH, Bleiburg i genociđ' (Zagreb, 1993.) upozorivši na niz teških Žerjavićevih metodoloških pogrešaka i površnost u radu te ga prozvao za plagiranje rasprave Bogoljuba Kočovića objavljene 1985. pod naslovom 'Žrtve drugog svetskog rata u Jugoslaviji'. Katalinićeva kritika u Hrvatskoj uglavnom je ostala prešaćena unatoč činjenici da je preciznost Žerjavićeva rada osporavana i u kasnijem razdoblju.

Navodi u tekstu izazvali su reakciju Zvonimira Šeparovića koji je u svome razgovoru za Hrvatski tjednik istaknuo da 'je riječ o 'ishitrenoj i posve paušalnoj ocjeni, koja je izvedena iz gole činjenice saslušanja nekih svjedoka'. Šeparović je nadalje naveo da je u izvanparničnom postupku saslušavao svjedoke događaja u Jesenju Gornjem iz čega je izvučen navodno neosnovani zaključak da je sudjelovalo u pripremi nekakve optužnice protiv Poglavnika. 'Nikad ni na koji način

nisam sudjelovalo u bilo kojem političkom procesu', zaključuje Šeparović. Pogledajmo stoga te 'gole činjenice'. Tridesetak pronađenih dokumenata u dosjeu Ante Pavelića (Posl. Br. 45/56.), koji se čuvaju u Hrvatsko-mu državnom arhivu, svjedoče da je u travnju 1956. Šeparović saslušavao svjedoke, što uopće nije sporno i upravo je to istaknuto u dijelu našega teksta koji se odnosi na Šeparovićevu ulogu u tome postupku. Ono što je važno istaknuti jest činjenica da je u zapisnicima sa saslušavanja svjedoka navedeno i ovo: 'Sastavljen kod Kotarskog suda u Krapini, u krivičnom postupku protiv okr. Pavelić dr. Ante. Sudac: Zvonko Šeparović'. Svi zapisnici završavaju rečenicom 'U smislu čl. 80 ZKP. zapisnik mi je pročitan' što znači da su svi svjedoci, pa tako i sudac, bili upoznati sa sadržajem zapisnika. To znači da je u nekom određenom trenutku sudac Zvonko Šeparović morao čuti i znati da se vodi, kako se u zapisnicima navodi, 'krivični' postupak protiv Ante Pavelića, odnosno, kako on to danas kaže, Poglavnika. No pravne igre riječima i definicijama možda je bolje zamjeniti konkretnim pitanjima. Koliko je istraga bila vjerodostojna i objektivna, pokazao je tekst 'Optužnica protiv Ante Pavelića' objavljen u Hrvatskome tjedniku 2. veljače 2017. koji potpisuju M. Koić, Blanka Matković, Nikola Banić i R.M. Ako je u procesu ispitivanja došlo do takvih većih nepravilnosti, je li moguće pretpostaviti da se tu zapravo radi o političkome procesu? Bi li se tada radilo o rijetkome primjeru u pravno uređenoj državi ili su takvi procesi s dvojbenim dokazima zapravo bili česti ili uobičajeni u komunističkoj u Jugoslaviji? Nije li umjesto o igri riječima važnije razmišljati o tome kako je možda netko nepravedno stradao?

U razgovoru za Hrvatski tjednik Šeparović se niti jednom riječju nije osvrnuo na suđenje Dinku Šakiću (iako je upravo to bila glavna tema našeg teksta, a ne njegov rad), a kamoli izrazio žaljenje zbog teških propusta koje smo analizirali u našemu tekstu. Šeparović nije spomenuo ni Vladimira Žerjavića, iako ga je upravo njegovo društvo lansiralo u orbitu hrvatske historiografije. Kao što smo već pisali u našemu radu, unatoč kritikama s kojima se Žerjavićev rad suočio od samoga tiskanja njegove knjige, upravo se navedeni autor pojавio kao jedan od svjedoka na Šakićevu suđenju gdje je ustvrđeo da je u Jasenovcu i Staroj Gradiški stradal mak-simalno 85 000 osoba i da se niti jednim novim istraživanjem ne bi došlo do većega broja. Žerjavićevu brojku na suđenju Dinku

INTERVJU

ČETVRT STOJEĆA OD MEĐUNARODNOGA PRIZNANJA HRVATSKE DRŽAVE
Razgovor sa svjedokom stvaranja Hrvatske

Prof. dr. Zvonimir ŠEPAROVIĆ:

Nastanak hrvatske države je čudo!

Razgovarao:
VJEKOSLAV MAGAŠ

Prijeli nam rat. Pošaljite barem jednu ratnu fašu pod zidine Dubrovnika. Dubrovačka je Republika bila prva država koja vas je priznala. Zaustavite čete agresiju na Grad i na Hrvatsku. No je tada bilo na drugim pozicijama. S britanskim Šefom diplomacije Douglasom Hurdom bilo je teško dogovoriti ručak. Kad sam došao u London, saznao sam da je on otišao na neku konferenciju 300 kilometara od glavnoga grada. Ali ja sam platio taksi od svojih dnevnica, nášao ga i obavio razgovor

hrtvatski.tjednik.com.hr 27. rujna 2017.

Šakiću prihvatio je i Ivo Goldstein. Time su bili postavljeni temelji jednom novom jasenovačkom mitu, onom po kojemu konačna brojka štítava ne smije pasti ispod 80 000. Zahvaljujući takvim 'istraživanjima' Dinko Šakić osuđen je na 20 godina robije i u zatvoru je umro. Zahvaljujući takvim 'istraživanjima', u prosincu 2016. pod medijskim i političkim linčem našla se spomen ploča jedanaestorici pripadnika HOS-a s obrazloženjem da je podignuta upravo u Jasenovcu u kojem su stradali 'deseci tisuća ljudi'. No unatoč ozbiljnim poslijedicama Žerjavićeva jasenovačkoga mita s kojima se Hrvatska i hrvatski narod svakodnevno suočavaju, Šeparović o tome nije imao što reći.

No, zašto i bi? Zvonimir Šeparović preuzeo je dužnost ministra pravosuđa 15. travnja 1999., i obnašao je tu dužnost do 27. siječnja 2000., dakle u vrijeme suđenja Dinku Šakiću. Taj politički proces izazvao je veoma brzo Šeparovićevu pozornost 4. svibnja 1999. Šeparović je posjetio Županijski sud u Zagrebu. Prema navodima hrvatskih medija, tom prilikom Šeparović je istaknuo da je državni odvjetnik trebao proslijediti slučaj protiv Šakićeve supruge Nade Županijskome sudu koji je trebao odlučiti o utemeljenosti optužba navedenih u zahtjevu za izručenjem i to unatoč činjenici da je državni odvjetnik do toga trenutka već bio ustanovio da nije bio dovoljno dokaza za podizanje optužnice protiv Nade Šakić. 'Kada je riječ o tako teškim djelima u koja se upliće međunarodni element putem postupka izručenja, vrlo je važno da o mogućoj krivnji odluci sud, a ne državni odvjetnik'

'ili netko izvan suda', rekao je Šeparović, dodavši kako je 'težina odluke suda mnogo veća te da će se primitkom novih dokaza to pokušati ispraviti'. Također je naglasio kako je osobno upoznat s novim dokazima, koji, kako je rekao, izazivaju pozornost i zahtijevaju provjeru putem suda. Šeparović se upoznao s tijekom kaznenoga postupka protiv Dinka Šakića, a nakon razgovora s predsjednikom sudskoga vijeća Draženom Tripalom naveo je kako se uvjerio da su ispunjeni svi uvjeti za korektno i zakonito vođenje postupka. U jednome kasnijem razgovoru nadodao je i - temeljito. Kao što smo pokazali u našem tekstu, suđenje Šakiću možda je bilo 'zakonito', ali ni u kom slučaju nije bilo korektno, pravedno i temeljito. Ako su 'novi dokazi' protiv Nade Šakić, s kojima je osobno bio upoznat i Šeparović, bili poput onih koji su predočeni na suđenju Dinku Šakiću, obustavivši postupak protiv Nade Šakić, hrvatsko pravosuđe poštedjelo je sebe još jedne velike sramote.

Potkraj svibnja 1999. u Zagreb je doputovalo bivši predsjednik židovske organizacije B'nai B'rith Tommy Baer kojega je tadašnji predsjednik Franjo Tuđman prije početka suđenja Šakiću pozvao da u svojstvu promatrača bude nazočan tom procesu. Baer je izjavio da je vrlo zadovoljan tijekom suđenja te kako smatra da iskazi svjedoka pružaju dovoljno dokaza o Šakićevu krivnjem. Prema pisanju hrvatskih medija, Baer se sastao sa Šeparovićem, a središnja tema njihovoga razgovora bilo je upravo suđenje Šakiću. 'Vjerujem da će na kraju suđenja pravda biti zadovoljena, a suglasio sam se s ministrom Šeparovićem da je cilj ovog procesa - istina', rekao je Baer, ističući da se suđenje odvija onako kako je i očekivao. Uostalom, 'ako se ima što žrtvovati, onda se ni u kom slučaju ne smiju žrtvovati pravda i istina', citirao je neko Šeparović u svom radu 'Tito - Zakanost i odgovornost' 'druga' Tita istaknuvši usput njegovu neponovljivu lichenost visokoga moralnog integriteta koja je učinila sve što je bilo u njegovoj moći da afirmira univerzalni humanizam i koju je karakterizirala 'veličina opružanja'. Teško je zamisliti da bi se s takvom ocjenom 'druga' Tita složile djevojčice zazidane u rudniku Barbarin rov kod Hude Jame.

Nakon spomenutoga sastanka Šeparović je izjavio kako je razgovor s Baerom bio od obostrane koristi. Zasad ostaje nepoznata o kakvoj se 'obostranoj' koristi točno radilo. 'Uvjeren sam da će Županijski sud u Zagrebu i hrvatsko pravosuđe u slučaju

Dinka Šakića položiti ispit', rekao je tada Šeparović. Teško da je pad na tom ispit u mogao biti veći, a najveći gubitnici su bili upravo istina i pravda. No, saga ovime nije bila okončana jer postavlja se pitanje je li uobičajeno da se ministri pravosuđa susreću s članovima nekakvih stranih udrug i rapspravljaju o aktualnim sudskim procesima.

Odgovor na to pitanje stigao je u jesen iste godine. U listopadu 1999., nakon što je Dinko Šakić proglašen krimin i osuđen na 20 godina zatvora povodom čega je Baer istaknuo svoju impresioniranost sucem Tripalom, tadašnji ministar pravosuđa Zvonimir Šeparović razgovarao je u Zagrebu s direktorom centra Simon Wiesenthal Efraimom Zuroffom o pokretanju sudskoga postupka protiv Nade Šakić. Tom prilikom Zuroff je pozdravio rad hrvatskoga sudstva koje je Šakiću izreklo zakonski najteži kaznu te pozvao hrvatsko pravosuđe da podigne optužnicu protiv Nade Šakić. Bilo je za očekivati da će upravo Zuroff biti zadovoljan ishodom suđenja jer je na jednoj konferenciji za novinstvo te iste godine Zuroff zaključio 'da bi se pokazalo kako je suđenje pa i sama Hrvatska farsa ako Dinko Šakić ne bi bio osuđen'. Nakon takvoga pritsika i pljuvanja po hrvatskoj državi drukčiji ishod suđenja nije se ni mogao očekivati, što upućuje na činjenicu koliko je Šakićev proces doista bio politički. Službena Hrvatska morala je Zuroffu dokazati svoju vjernost tada, a priča se nastavlja i danas kada bi, prema Zuroffovoj zamisli, Hrvati trebali pristati na 'međunarodnu komisiju' koja bi stavila ad acta na sva pitanja vezana uz Jasenovac i time postavila temelj nekim novim dogmama te zalupila vrata znanosti.

Hrvatski ministar pravosuđa našao je vremena u barem dva navrata susresti se s predstavnicima organizacija koje su bile zainteresirane za oba slučaja Šakić, no bivši ministar pravosuđa nije našao trenutak vremena da se u razgovoru za Hrvatski tjednik očituje o ulozi Vladimira Žerjavića, čovjeka kojega je 'stvorila' njegova udruga, u postupku protiv Šakića niti o našoj analizi kojom se ruši presuda na kojoj je hrvatsko pravosuđe palo ispit, a pravna država do-slovno umrla, i to upravo u vrijeme kada je on bio ministar pravosuđa. O žrtvi političkoga procesa Dinku Šakiću viktimolog Šeparović jednostavno nema što reći. Umjesto toga, Hrvatskome tjedniku ponudio je šturi odgovor o 'istaknutim' članovima njegova Jugoslavenskoga viktimološkog društva te istaknuo da 'tada drukčije i nije bilo moguće'. Znači li to da nije bilo moguće osnovati

Viktimološko društvo Hrvatske? To bi doista bilo neobično s obzirom na činjenicu da je na primjer 1954. osnovano Speleološko društvo Hrvatske, 1959. Sociološko društvo Hrvatske, 1960. Muješko društvo Hrvatske, 1980. Mjeriteljsko društvo Hrvatske te brojna druga. Po svemu sudeći, mnoga od njih su izbjegla jugoslavenski predznak.

Našu analizu suđenja Dinku Šakiću započeli smo upravo Šeparovićevim riječima da 'nama pod hitno treba novu oluju i lustracija našeg društva'. Šakićev proces i posljedice koje hrvatski narod trpi zahvaljujući novom jasenovačkom mitu junaka Jugoslavenskoga viktimološkog društva Vladimira Žerjavića dokazuju da je to doista točno, no lustracija podrazumijeva rasvjetljavanje povijesnih činjenica. Istina nije selektivna i odnosi se podjednako na sve one koji su sudjelovali u izgradnji ili održavanju jugoslavenskoga totalitarnog sustava. Među njima je bio i sudac Zvonko Šeparović koji je negli uzlet svoje akademске karijere doživljavao upravo u godinama kada su neki drugi odlazili na robiju. 1967. kada je potpisana Deklaracija o položaju i nazivu hrvatskog jezika Šeparović je postao docent na Pravnom fakultetu u Zagrebu. Daljnji skok u karijeri doživio je 1972. iz čega proizlazi da ga hrvatsko proljeće nije okrnulo. U godinama tzv. hrvatske šutnje koje su uslijedile Šeparović je i dalje napredovao pa tako 1975. postaje profesor, dekanom, 1979. redovnim profesorom, 1985. dekanom Pravnoga fakulteta, a u godini objavljuvaju Žerjavićeve knjige (1989.) i rektorom Sveučilišta u Zagrebu. U procesu lustracije za koju se navodno bori Šeparović bi mogao krenuti od sebe samog. Što se našega rada tiče, bilo bi pristojnije da se na njega uopće nije ni osvrnuo...

BLANKA MATKOVIĆ, Coventry

Trumpa treba shvaćati doslovno (2)

Trumpova politika neće biti politika izolacionizma, kako piše Borić, već politika inteligentnoga protekcionizma

Posljednjih dana mnogi su se raspisali o budućoj politici Donalda Trumpa pa se toga dohvatilo i suradnik Hrvatskog tjednika gospodin Borić. Uz podsticu točnih